

Probuzení v sektoru faremního zpracování mléka

Významným tématem zemědělské ekonomiky v loňském i letošním roce byla tzv. mléčná krize. Období od října 2008 do října 2009 bylo pro producenty mléka po dlouhé době obdobím, kdy tato výroba byla jednoznačně zisková, bohužel bylo bezprostředně následováno vlastním obdobím „mléčné krize“, kdy cena mléka, placená odběrateli zemědělským výrobcům klesla hluboko pod náklady na jeho výrobu. Jejím důsledkem bylo mj. společensky složitě diskutované vylévání mléka na pole a následný, již méně viditelný pokles stavu dojnic a likvidace celých stád a opouštění výroby mléka v mnoha podnicích.

Zároveň se ale na místním trhu s potravinami projevila vlna zájmu o místní produkci, regionální speciality a zkrácení cesty potravin z pole na stůl pomocí různých systémů přímého prodeje. Část producentů aktivně hledala a hledá cestu odbytu své produkce, která by jim zajistila ziskovost. Jako možné řešení zvažují především realizaci prodeje mléka přímo ze dvora (popř. pomocí mléčných automatů) konečnému spotřebiteli a faremní finalizaci, tj. zpracování části produkce přímo na farmě. Od tohoto řešení očekávají následující přínosy:

- **Prodej ze dvora**
  - **Vyšší realizační cena**
  - **Peníze „na ruku“**
- **Faremní finalizace**
  - **Vyšší přidaná hodnota**
  - **Širší nabídka přiláká další zákazníky**

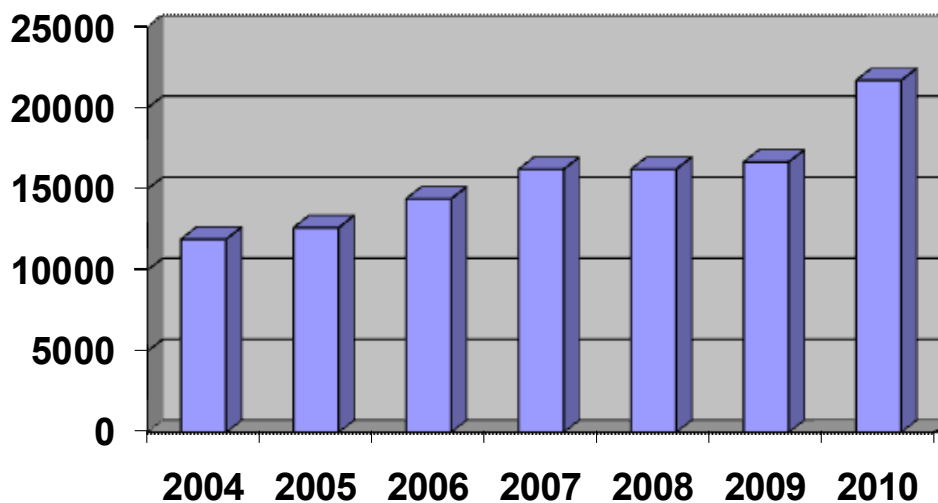
Pro malé, často rodinné farmy s počty dojnic v maximálně desítkách kusů, pro chovy ovcí a koz představuje toto řešení často nejen možnost přežití, ale i otevření dveří k budoucí prosperitě. A to i přes to, že tito producenti jsou navíc ohroženi nezájmem zpracovatelských podniků o odběry menších množství jejich denní produkce. Pro velké mléčné farmy s denní produkcí v řádu od tisíce litrů mléka i více může být podobné řešení taktéž zajímavé, zejména v návaznosti na některá složitější cenová jednání s odběrateli, popř. při jejich nezájmu o celý rozsah produkce.

Opačným směrem než trh s kravským mlékem s výše popsanými problémy se v ČR rozvíjí trh s kozím (ovčím) mlékem a produkty chovu koz. Od roku 2004 počty chovaných dojených koz neustále rostou, mezi rokem 2009 a 2010 byl meziroční nárůst počtu koz k 1.4. příslušného roku 130%. Tento trend je reakcí na zrušení vyhlášky 203/2003 Sb., ve které byly pro zřízení a vybavení faremní sýrárny stanoveny takové požadavky, která činily projekt tohoto typu ekonomicky nerealizovatelný. Od zrušení uvedené vyhlášky v roce 2007 celá řada malých chovů koz s původně samozásobitelskou funkcí hledá cesty, jak svoji produkci zvýšit a tržně realizovat.

Tabulka a graf vývoje stavů koz v ČR v letech 2004 až 2010

rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
počet koz	11912	12623	14402	16222	16227	16674	21709

Vývoj počtu chovaných koz v ČR

Zdroj: ČSÚ

O probuzení tohoto segmentu svědčí i zájem o kurzy farmářské výroby sýrů. Na základě potřeb farmářů, které byly identifikovány v rámci **zakázky na podporu místní produkce biopotravin** (financované z rozpočtu Ministerstva zemědělství a realizované PRO-BIO Svazem ekologických zemědělců a EPOSEM), byla nastartována rozsáhlá školicí kampaň - kurzy, na níž se mj. podílí i Klub chovatelů národních plemen koz, působící v rámci Svazu chovatelů ovcí a koz, někteří z poradců na Biomléko – vyškolení v rámci výše uvedené zakázky, zkušené sýračky ze dvou kozích a jedné ovčích farmy a pracovníci Vyšší odborné školy potravinářské a střední průmyslové školy mlékárenské

v Kroměříži. Ti připravili a farmářům nabídli sérii kurzů faremního zpracování mléka, v jejímž rámci mají chovatelé koz, dojených ovcí ale i dojeného skotu možnost získat nejen základy, ale rozsáhlé odborné znalosti v problematice zpracování mléka.

Kurzy byly zaměřeny na praktické činnosti při výrobě, začínají vždy od naplnění pastérů mlékem a

končí
hotovým
sýrem,
respektiv
e

příslušnou sýrovou specialitou, kterou si účastníci pod vedením zkušených odborníků vyrobí. Potřebná pozornost byla věnována i legislativě a teorii, což pomáhá vhodně vyplnit

nutné technologické přestávky v průběhu vlastní výroby.

„Ačkoliv první ze série kurzů proběhl teprve v měsíci červnu 2010, již teď se ozývají někteří z účastníků a seznamují nás s úspěchy při jednáních s orgány veterinární služby a pokroky na cestě k registraci či schválení svých provozoven. Určitě se setkáme s některými účastníky na dalších kurzech pro pokročilé, ale hlavně na regionálních trzích, kde budou hrdě a legálně prodávat své vlastní regionální speciality“ doplňuje informaci Ing. Ivan Hrbek, jeden z vyškolených poradců v rámci zakázky a soukromý farmář.

